

# EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

**Előfizetési ár:**

Egész évre . . . 6 frt — kr.  
félévre . . . . . 3 „ — „  
negyedévre . . . 1 „ 50 „  
Egy szám ára: 12 kr. o. é.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutcza 6. sz.

Felelős szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

**Hirdetés ára:**

Négyhasábos petit sorként  
egyszer közölve 7 kr.,  
többször közölve 5 kr.  
Bélyegdíj: külön 30 kr.

**Tartalom:** Ntiszt. Ritter István esperes úr. (—) — Erkölcsnemesítő társulat. — II. (Farkas Gejza.) — Apróságok. (Lutheranus) — Belföld. Külföld. — Vegyések. — Pályázat. — Hirdetés.

## Nagytszt. Ritter István esperes úr beszámoló beszéde.

Mélyen tisztelt egyházmegyei gyűlés!

Folyó év július 28-án lesz hat éve, mikor ugyan ezen a helyen álltam, melyen most állok, — akkor nagy buzgósággal és lelkesedéssel az egyháznak reám bizott szent dolgai iránt, most mély és alázatos hálaadással az isteni gondviselés iránt, mely engem kétség kívül érdememen felül a gyülekezetek egyhangú bizalmával ezen helyre, ezen nagykiterjedésű esperesség elnöki székébe meghívni méltóztatott, és nekem az által alkalmat és nagyobb tért engedett, hogy egyházamnak és ezáltal hazámnak szolgálhassak.

Ma hat év után ismét itt állok, itt, ezen vallási oltár előtt, melyet ide s tova már 40 évig szolgálók, és melyről akkor, mint ezen gyülekezetnek lelkipásztora, az esperesség iránt való szolgálatomat felvettem; itt állok, a mélyen tisztelt gyűlés, — megbízóim előtt, hogy hivatalom viseléséről kötelességem szerint, megköszönve a rám ruházott kitüntető bizodalmat, beszámoljak. És habár ezen beszámolás igen megkönnyített nekem, midőn ezen egyházmegye összes gyülekezeteinek és híveinek osztatlan bizodalmaival ezen esperesi székbe ujlólag is meghívni méltóztatott, és ezzel — bizonyosan sok fogyatkozásaim, erőtelenségeim iránt a felmentvényt előre is megadni kegyeskedtek; de mégis — a közpályán forgoló férfiúra nézve jutalom és pályadíj szerintem nincs becsesb, nincs nagyobb, nincs értékesebb az Isten és a lelkiismeret jótetszésén kívül, mint — ha a vele együtt küzdők és munkálkodók feléje nyujtják kezüket, és azzal — a világ szerint szokott magasztalások helyett, szótalanul és némán jelentik: Sáfár, megtett kötelességedet.

Mélyen tisztelt gyűlés! Emlékezni méltóztatnak, programbeszédemben hat év előtt két iránypontot jelöltem ki magamnak hivatalom viselésére nézve. — Az egyik az volt: a vallás, és pedig az evangéliumi

elveken és alapokon álló keresztyén vallás, és az ennek szolgálatában álló egyház és az oltár, az erre fektetett szentségekkel: a törvénnyel és az evangéliummal, — ez manapság és mindenha az államnak és a társadalomnak, valamint ezek minden kulturális érdekeinek egyik oszlopa. — Uraim! a jelenkorban, mikor a társadalomnak minden setét zugaiból mintegy a föld alul bújnak elő és benépesítik mind az öt világrész épen a keresztyén mivelttség legmagasabb fokán álló országait azon setét szellemek és elemek, melyeknek lábadozottságától minden kulturális alkotások — az államok, országok támasza és talpköve megreng, — és melyek elementáris hatalommal és fogcsikorgó dühvel törnek, támadnak a keresztyén civilizáció minden konsolidációja ellen; — ne bolygassuk mi ezt az oszlopot, ezt a szegletkövet, melyről az Írás mondja, és melyről majdnem két ezredéves tapasztalat tanúsítja: hogy az emberi művelődésnek és alkotásnak senki más fundamentumot nem vethet, mint azaz okos, egyszerű bibliai hit. Ne bolygassuk mi azt, ne szedegessük, ne vessük ki ezen oltárnak köveit, hanem inkább erősítsük, építsük azt — mi mindnyájan — egyháziak és világiak, mert hisz protestáns egyházunknak épen alapdogmája az, hogy mi „papi nemzetiség vagyunk.“ Azt az egyszerű, okos evangéliumi hitet és Istennek tisztelését, valamint az azon alapuló keresztyén miveltséget, a mint Szentiratunkban annak magva le van téve, a melylyel atyáink boldogultak, ne szégyeneljük mi azt, ne féljünk mi attól, hogy azzal elmaradunk a kortól, és valami ódságba esünk! Az evangéliom mindenkor új és örökre igaz és modern! A vallási öröknök öregbitése, működésbe hozása, és igazainak megvédeése: ez volt egyik sarkelvem hivatalom követésében.

A másik az: álljunk meg egyházi és iskolai autonomiánkban, magyarhoni protestáns egyházunk tradíciói szerint befelé és kifelé. Tisztelt gyűlés! Autonomia, öncélos, önelvű lét nélkül nincs egyház,

legkevésbé evang. keresztyén egyház, mely épen az Evangelium szabadsága elvén áll fenn! Az erkölcsi világ naprendszerében az egyház- különösen az emberiség szolgálatában keresztet szenvedett Jézus szellemében megújult evang. egyház mindenkor két sarkelv, két tengely körül forog, de mindég ugyanazon erőktől, a humanismus, és a hazafias szolgálat szellemétől hajtva, az egyik irányban: hogy az államnak és társadalomnak annak önfentartására, és regenerálására szükséges erkölcsi erők öregbitése, és izmosodása által szolgáljon. E nélkül az egyház az állam testében csak holt tetem, vagy mérges seb. A másik irányban: hogy ezen tevékenységét az egyház mindenkor a saját hitelveiben fekvő erők és elvek szerint hozhassa mozgásba és működésbe ezen ténykedésében pedig törvényesen megállapított jog- és hatáskörében saját életszervei által fejthesse ki erejét, és önállóan intézkedhessék. Ezen értelemben maradjunk mi tradícióink szerint autonóm egyház. Csak azon egyház autonóm kifelé, mely a maga házában az Isten, a vallás és hit dolgaiban azok elintézésére nézve önálló, független gazda akar is, tud is lenni, és azokban jogtalan és hivatlan befolyásoknak tért nem enged. Autonóm az egyház befelé, ha a maga hitelveiben fekvő, és az azokban bírt legyőzhetetlen erkölcsi és lelki erőkben elég erős, hogy magát hite és jelleme megvédésére és fenntartására nézve fegyelmezni tudja is, akarja is, és magát a lelki szabadság sérelme nélkül mégis testületében és egységében az individualis szétforgácsolástól az elporlástól, az elmorzsolódástól megóvni képes. E nélkül az egyház csak silány anyag önsúly nélkül, melyet mindenféle politikai szél megingat és megtör, elsodor. Ez az autonomia egyházi létünk és fenmaradásunk principiuma.

Tisztelt gyűlés! A spártai nő, mikor fiát a harciba küldené, a paizsra mutatva azt mondá azon nép szigorú rövidbeszédűségével: „Ezen, vagy ezzel.“ A magyarhoni protestantizmus geniusa majdnem négy száz éves multjára mutatva azt mondja neked: „Ime, nem adhatok mást neked mint a te autonomiádat. Ez paizs, dárda, fegyver neked. Ezzel győzsz, vagy ezen esel el.“

Ez volt programbeszédem hat év előtt, mikor esperesi hivatalomat felvettem. A hitélet erősbitése, s aztán az egyházi és iskolai autonomia falain őrt állani: ezt tűztem ki magamnak első sorban feladatul hivatalom viselésében. Hogy megfelelt-e ezen feladatomnak, azt megítélni nem az én tisztetem, az az egyházmegegye, az a jövődő dolga.

Hanem egyet bizonyosan tudok: ha valami haszon, vagy sikeres eredmény látszik munkám után, ez nem az enyém. Köszönöm én azt Isten után munkatársaimnak, kik velem Isten dolgaiban fáradozták; köszönöm az én buzgó elnöktársamnak, Nsgos Nádós Kálmán úrnak, kit az Isten jó kedvében adott nekem munkatársul, adott nekünk az esperesség élére vezérül, és ki a nehéz feladatok mindig nehezebb felét emelte vállaira; köszönöm lelkészársaimnak, kik megértettek és bizalommal nyújták

kezüket támogatásomra; köszönöm az esperesség tanítói karának, mely sok kitünő erővel rendelkezik, a mely, megvallom talán idegenül, némileg huzódzva közeledett felém, de megértvén az iskola és annak derék munkásai iránt követett becsületes intentióimat, most egész bizodalommal nyújtja kezét és karját a közös munkára; köszönöm a gyülekezetek presbyteri testületeinek, kik ép a gyülekezetek vallási és tanítási érdekében kezemre jártak, és a mit legelőbb kellett volna megemlítenem, az államhatósági közegeknek, kik az államnak a vallás és az egyház iránt való érdekeiben a legtöbb esetben támogatásukat meg nem tagadták. És most elvégeztem. De engedje meg a mélyen tisztelt gyűlés, hogy még egyet felhozzak. Elvem volt mindenkor, és szegény protestáns egyházunk közszolgálati viszonyaira nézve elvem most is: szolgáljon kiki Istentől vett talentomai mértéke szerint, a mint vette az ajándékot addig, a meddig ereje bírja, azután pedig engedjen tért a frissebb és pihent erőknek. Én, különösen az utóbbi időkben, nagyon érzem, hogy megfáradtam, hogy túlfeszített szellemi foglalkozás következtében erőm rohamosan fogy, és hogy kötelességemnek úgy a mint kellene és a mint óhajtánám, eleget tenni képes nem vagyok. Pihenésre van szükségem. Bocsásson el engem a mélyen tisztelt gyűlés, addig pedig míg az esperesi hivatal rendszeresen ismét betöltve nem leend, az esperesi hivatalt viselni fogom. Még egyszer megköszönve a mélyen tisztelt gyűlés bennem helyezett bizodalmat, hivatalomat leteszem.

## Erkölcsmesítő társulat.

### II.

Gyökeresen a bajon segíteni — véleményünk szerint csak így lehet.

A fent vázlatosan rajzolt erkölcsi állapotoknak nemző oka azon alapelvek — melyeken az ország, de különösen a fővárosnak nagy, hogy ne mondjuk „uralkodó“ részének nevelése nyugszik.

A főváros népességének nevelése két ilyen fő alapelven nyugszik, melyek arra bélyegöket nyomják, s melyek azon sajátságos szint kölcsönzik az általános állapotnak.

E két elv egyike a róm. kath. egyház, másika a zsidó felekezet erkölcsstanában keresendő.

Első a maga tág lelkiismeretével, laza erkölcsstanával, a könnyű absolutióval, mely végett még csak a leleményes kasuistikába sem kell mélyedni, elég hogy valaki a pápa jubileumára zárandokoljon, s nem egy emberéletre, de ezer esztendőkre bünei bocsánatát nyeri: utóbbi a keresztyén világ feletti minden áron való felülkerekedési vágyával, a sikamlós út, melyen az erkölcsi sülyedés a legkönnyebben elérhető.

Érdekes lenne tudni, hogy oszlik meg a gonosztettek vagy erkölcsi kihágások száma az egyes vallásfelekezetek között; azonban, a nélkül hogy a prot. felekezetek kebelében előforduló kihágásokat menteni

akarnók, hogy ítéletünk teljesen tárgyilagos legyen, okvetlen szükséges lenne azon viszonyt, a melyben a prot. felekezetek a többi felekezetekkel vannak s azon befolyást, melyet ezek reájok gyakorolnak, latba venni.

S mely eszközökkel óhajtja az egyesület célját érni? Magában véve a társulás is hatalmas tényező lehet más vállalatnál, azonban itt csekély jelentőségre száll alá. Azok, a kik az erkölcsök nemesítését óhajtják, társulat nélkül is barátai lesznek annak; olyan a ki ezt nem óhajtja, a társulatba vagy egyáltalán nem lép, vagy ha belép is, e ténye nem bír semmi jelentőséggel.

Azonban jól tudjuk, a társulás csak eszköz, más eszközök foganatosíthatására. S itt a társaság e kettő körül kulminál: pénz és befolyás. A pénzzel rabokat fog segíyezni, s befolyásával már is kieszközölte azt, hogy a belügyminiszter a törvényhatóságokat felhívta az egyesület támogatására.

Az egyesületnek, mint már fentebb említők, nemes intentiói vannak, s kétségkívül az emberi szeretetnek fokozottabb mértékére vall az erkölcsileg súlydöntő egyének — rabok — segíyezése is: s bizony nem egy verejtékkal dolgozó s a mellett pusztá földön háló, száraz kenyéren és hagymán élő munkás irigységgel gondol azokra a „szerencsétlenekre,“ a kiknek sorsuk enyhítésére nemes lelkű nagy urak szövetkeztek, s gondoskodnak arról, hogy munkával magokat meg ne erőltsék, napjában 3-szor rendszeren étkezzenek, kiszabott adag hússal táplálkozzanak, derekalkakon aludjanak, s mikor minden tekintetben élvezetes tartózkodásuk — illetve fogságuk — ideje lejár, jó utraivalóval láttassanak el. . . . Véleményünk szerint azonban nem itt van a dolog vége.

Azzal, hogy a fegyenczeket segítik igaz hogy jó dolgot cselekesznek néha, mert ha 100 közül csak egyet sikerül visszaadni a rendes polgári életnek, a társadalomra már ez is nyereség, ámde ronthatnak is annyit a másik oldalon, a mennyit az egyiken építhetni vélnek.

A törvényhatóságok, tehetnének az egyesület céljaiért, s meglehet hogy egy-egy lithographirozott felhívást a községek előljárásságaihoz le is küldenek, de ezenkívül csalódás lenne a törvényhatóságokra támaszkodni.

Ha az erkölcsnemesítő egyesület minden áron a segíetést tűzte ki célul, úgy mindenesetre sokkal jobban érvényesíthetné kiadandó összegeit, ha az embereket, a kiknél veszély forog fenn, még mielőtt rabokká lesznek segíyezné, hogy rabokká ne legyenek.

Legelső dolog a népnevelés. Ragadják azt meg üstökénél. Fogják fel a néptanítók ügyét szavát. Nem akarunk hasonlatunkban oly messze menni, hogy raboknak mondanók őket; de szenvednek — nélkülöznek ezek is sokat, — még pedig önhibáikon kívül. Keressék ki a legjobbakat közülök, de természetesen ne azt, aki legtöbb „tudományt“ nyújt a növendékeknek vagy a ki egyik másik tárgyból a legjobb vizsgát adja; hanem a ki legtisztességesebben él, a ki, szegénysége mellett tisztességesen neveli családját és

a mi fő, a ki jó példával jó erkölcsökre vezérli a népet.

Mert tanítással különösen pedig a róm. kath. egyh. erkölcs „tanával“ erkölcsöket ápolni nem lehet. Ezt egyedül a tiszta és hamisítatlan evangyéliomi szellem adhatja meg.

Belátta ezt az erkölcsnemesítő társulat is, a magát egyedülinek valló egyházkebelén kívül, társadalmi úton kísérli meg célját elérni.

Aztán még egyet. Az erkölcsöt sem pénz, sem tanítás nem szüli: szüli azt egyedül a jó nevelés. Ez pedig megkívánja a folytonos érintkezést. Ezt az egyesület tagjai ki ne felejtsek.

Londonban előkelő úri nők már sok év előtt alakítottak ily erkölcsnemesítő társulatot, s e magas rangú nők körökre osztották a várost maguk között, s minden ilyen kört egy, esetleg két hölgy is hetenként egyszer meglátogat, a lakosság viszonyait kiismeri bizalmát megnyeri, panaszait meghallgatja, bujában megvigasztalja s szükségében segíti.

Egy ember többet tehet így, mint ezren a papiron.

Ismételjük az erkölcsi állapotok, javulását mástól semmitől se várjuk, mint a Krisztus evangyéliomának szellemétől: e nélkül a társulatnak virágzást, működésük eredményt nem jósolhatunk. *Farkas Gejza.*

## Apróságok.

A váradi püspök installatiója alkalmából Sermo Pastoralis-ában, melyet ad clerum suum habuit azt mondja: „multos enim habemus hodie nomine christianos et catholicos, paucos vero et omine et opere veros Christi ecclesiae asseclas.“ — E szavakban híven ecseteli a püspök úr a sancta ecclesia állapotját. Bizony csak még azt az alakoskodást kellene levetkezni — s akkor, egy szép reggel azt látnók, hogy a sancta ecclesia az égbe költözött — vagy köd módjára „eloszlott.“ \* \* \*

Ad vocem püspök. Egy fővárosi szent lap, a java sítetből rettenetesen méltatlankodik azon, hogy egy református „püspök“ bátorkodott a kálvinista pápát (ezt nem mondta, csak gondolta) felköszönteni. Neki a „püspök“ csak az igaziaknak dukál, a kinek fején olajos tonzura — kezében bot, no még egy — egy kis püspöki javadalom is van; holmi superintendens-féle emberek ne merjék azt pretendálni, hogy mennyei szentek közössége a sancta ecclesia serege valaha püspöknek ismerje. Eddig azt hittük, hogy a keresztyén papságnak öröme telik abban, ha az egyház dicsősége a püspöki hivatalok vagy címek megsaporítása által növekedik, lám csalódtunk; s ki hitte volna, hogy valaha csóka vájja a varju szemét?! \* \* \*

Az országház rendezéséről szóló törvény a szerzetes rendek tagjait és főnökeit a törvényhozásban való részvétől kizárja. Miért? Mert hűséget esküdtek szerzetüknek, vallásuknak. Ámde az evangyélius

„hitfelekezet“ világi dignitáriusai is hűséget esküdtek az ő felekezetüknek: ergo a vallásfelekezetek viszonyossága azt követeli, hogy a kálvinista és lutheránus gondnokok és felügyelők a törvényhozásból zárassanak ki, s a miniszteri székekből csúfosan üzessenek el. Ezt az összeférhetlenség helyes értelmezése úgy követeli.

Nagyon helyesen, a felekezetek között nemcsak viszonyosságnak, hanem teljes egyenlőségnek kell lenni! — Csak azt az egyet hagyták ki tisztelt jóakaróink a számításból, hogy a prot. felekezetek dignitáriusai külföldi akár képzelt, akár valóságos hatalmaknak feltétlen engedelmisségi fogadalmat nem tettek. Ez pedig egy kis különbség! . . .

\* \* \*

Aradon a róm. kath. plébános, a gör. kel. szerb, a gör. kel. román, az ág. hitv. evang. és az evang. ref. lelkészek értekezletet tartottak „az anyakönyvek helyes vezetésének megállapítása végett“ — mondja a kormány magyar félhivatalosa a „Nemzet“, a ki a jelen volt kath. plébánost egyszerűen „a különböző keresztyén felekezetek“ közé sorozza. (A vakmerő!) A „Religio“ úgy tudja, hogy a kath. anyaszentegyház nem „felekezet“. Bizony nagy impertinentia, olyan tévhi्रेket félhivatalos részről világgá szórni (hogy lakoljon meg érte Tisza Kálmán egész hadával!). Ilyet orra alá borsolni — ebben a nagy melegben a domine reverendissime-nek — per amorem Dei! akár csak ördögnek a tömjénszag! — Azt is kellene pedig annak a (oh hogy is mondjuk? uram, őrizz a felindulástól!) — hivatalosnak tudnia, hogy Magyarországon létezik egy törvény a vallásfelekezetek viszonyosságáról; de a kath. anyaszentegyház — e felekezetekhez nem tartozik, — hanem mindenképp felett áll! Azért legyen viszonyosság a görögök, zsidók s nem bánom még a lutheránusok meg a kalvinisták között — ámbár megvalljuk, ez nincs az anyaszentegyház tetszésére — hanem e zagyvalékba — a sancta eccl.-át belevonni senki se merészkedjék. — A kath. anyaszentegyház az igazi keresztyén egyház, a többi lehet felekezet, hitközség vagy akármí. Ebből azonban azt is kellene tisztelt lapnak tudnia, hogy a vallásfelekezetek viszonyosságáról szóló törvény a kath. anyaszentegyházat nem illeti, de még csak nem is érdekli.

Leg is jobb lenne már csak az igazság érdekében is, ha Fabiny Theofil igazságügyminiszter egy javaslat benyújtására utasíttatnék ily czim alatt: „Törvényozik a vallásfelekezetek viszonyosságáról szóló törvény örök időkre megszüntetése tárgyában.“ Így, csak is így lehetne a „Magyar Állam“ ingatag bilance-át nyugalomba hozni.

\* \* \*

Egy tudós kiszámította, hogy a föld — ha lakossága az eddigi arányban növekszik — 500, de legkésőbb 1000 esztendő múlva, meg fog telni emberekkel, azaz túlnépeség lesz: s akkor lesz a földön 34,000 millió ember (most pedig van 1450 millió). Hogy mi történik majd akkor, mondja ugyan az a

tudós, arról mi ne elmélkedjünk. Bizony ne is! Hanem arra csakugyan gondolhatott volna a jó tudós, hogy még addig sok viszontagság fogja az emberi nemet érni, ragály — betegség, no meg egy kis háboru is majd gondoskodnak időnként, hogy a túlnépeség olyan hamar be ne következzen. — Ez a biztos számító egyébiránt eszünkbe juttatja azt a másikat, a ki néhány év előtt pontosan megtudta még a napot is mondani, a mikor a világnak vége lesz. És — csodálatos dolog — a föld mégis mozog!

\* \* \*

Franciaországban a vallás tanulása nem kötelező, értsd a róm. kath. vallásé. A többi felekezetek csak elenyésző csekély arányban vannak képviselve. Rettenetesen alászállott az egyedül idvezítő egyháznak ágiója! Egyébiránt hogy a vallástanulás nem kötelező, ezen mi legkevésbé se szomorkodjunk; mert ez nem azt jelenti, hogy a vallást se nem tanítja se nem tanulja senki. Tanúlják biz ott! Ez intézkedés csak egy hatalmas fegyver, a mely a clérust arra kényszeríti, hogy azzal a vallástanítással, a mely péld. Ausztriában és Magyarországon széltiben dívik, hagyjanak fel: mert ha a szülő látja, hogy a vallás leple alatt megtömik a gyermek eszét vaksággal, s veszélyeztetik annak józan felfogását, s lelkiismereti szabadságát, ez esetben szabad a szülőnek a gyermeket ettől a veszélytől megmenteni, úgy hogy elvonja a „vallás“oktatástól. S a klerus elég eszéyes, hogy vallásnövendékek nélkül ne maradjon. Magyarországon ez irányban a klerus fénye s kincsei még sokáig fogják a közszellemet lidércz nyomásuk alatt tartani.

\* \* \*

Egy híres svéd tudós azt állítja a francia papságról, hogy az republikanus kezd lenni (értsd a róm. kath. papság). A párisi érsek és más két püspök pásztor-leveleket küldtek lelkészeikhez, melyben azt mondják, hogy a jövő a nép souverénitását és az egyházi demokrátiát. Jaj neked hierarchia! „A papság kemény harcztó vívott több reakcionárius főpappal, és nem áttallottak a pápa ellen kikelni!“ Jónnének csak ide Magyarországba, majd megtanítanak őket kesztyűbe dudálni; tudom megjuhászodnának valami szepesmegyei „fegyelmi“ állomáson, a hol elég idejük lenne a pápa mindenhatóságáról elmélkedni.

Hogy mi lesz ennek a vége, azt nem tudjuk: de az nem valószínű, hogy a római udvar a francia, ha mindjárt rebellis papsággal, a közösséget megszakítsa: jöhetnek még jobb idők is . . .

\* \* \*

Pulszkyt számúzik. Azaz, hogy egy szent képű lap számúzi, jobban számúzná . . . azaz, hogy Görögországban számúzték volna! Így hát tulajdonképpen Pulszky marad, de Pulszkyknak már az is elég.

Mi történt — kérdezd nyájias olvasó, — hogy Pulszky oly lázas liktetésbe hozta a szelidség és béke hírnökét? Mi fát tett a tűzre a mi jó Pulszkyknak? — Nem kisebbet, minthogy a Frary műve felett elmél-

kedvén kifejezést mert adni véleményének, — mely szerint „mivel sem latinul, sem görögül nem tud társadalmunk: fektessük középiskolánkat valamely nagy kulturnyelvnek elsajátítására, mert legalább egy nagy kulturnyelvnek és irodalomnak ismerete nélkül, még sem emelkedünk pusztán magyarul az európai műveltség és tudományosság színvonalára.“ — S valjon melyik legyen — így elmélkedik a fenti lap — az a nagy kulturnyelv, a melyet Pulszky a latin és görög helyett szívében hordoz? — A német! —

Ostracismust neki, — osztrák — azaz, hogy német a veséje! — már pedig a magyar azt tartja, hogy mégis hunczut a német. Ergo számüzezzék!...

Az osztrák katolikusok lourdesi zarándoklatára (értsd vasuti különvonat) e hó elejéig 240 tag jelentkezett, köztök 98 pap. Magyarországból 12-en.

Ezek a számok az idő tanúi. Szomorú jelenség, hogy egy nagy birodalom csak 240 taggal lesz szent Lourdesben képviselve, de Magyarországról soha le nem mosható szennyfolt lesz ez a 12 szám. Jó volna, hogy a róm. kath. egyháznak ne kellessen a részvétlenség miatt pirulnia — egy ájtatos alapítványt csinálni, a melyből a szegények uti költségei fedeztetnének, az bizonyos, hogy üres hely nem maradna.

A kinek egyébiránt nincs módjában Lourdes — csodavízét a helyszínén élvezni, azért senki se el ne csüggedjen, se ne mulassza el magának ezt meghozatni. Ez a víz az, a mely oly nagy csodákat mivel, hogy a gyógyíthatlan betegeket biztosan s mi több örökre minden bajtól megszabadítja.

A vizet pedig az irgalmas barátok ingyen küldik a világ minden tája felé; — csupán csomagolási költség fejében számítanak fel — 5 forintot. — Csekélység!...

P. Angelicus „Isten nevében“ e július-hó folyamán egy „Népkönyvtár“ indít meg. Az első füzetet különösen azoknak ajánljuk, a kik bármi oknál fogva Loudresbe nem mehetnek. Tartalma Lurd, vagyis a lurdi csodálatos jelenések története, és egy csodálatos gyógyulás, mit „magam láttam.“ Ez aztán szavahihető dolog — még hozzá nyomtatva is lesz.

A népkönyvtár célja a nép erkölcsének javítása. — Előfizetheti 50 vagy 100 füzetre — tetszés szerint; — az áldozatkészségnek szabad tere nyílik.

A szent városban, Rómában, a mint azt egy kath. — tehát tárgyilagos — ujság hirei közt olvasuk, 19 protestáns imaház van 14 felekezet számára. „Templom tehát csak volna elég — így sohajt fel az áhitatos közlemény; — de nincsenek, a kik használják!“

Bizony csak nagy baj, ha a protestáns templomok üresek: de nem tudjuk a kettő közül, melyik a nagyobb baj — az üres protestáns — vagy a teli róm. kath. templomok? ...

Lutheranus.

## BELFÖLD.

„Igénytelen szóra“ őszinte válasz. — Nagytiszt. szerkesztő úr! Az „Evang. egyh. és isk.“ f. é. július 24-ki számában Petrovics Soma evang. lelkész úr interpellálja a Luther-társaság igazg. tanácsát, eljárta e múlt évi december 2-án Budapesten tartott értekezlete határozatainak értelmében: igen, vagy nem, s ha nem, miért nem?

Bátorkodom nt. urat, úgy Petrovics úr, mint a Luther-társaság minden barátjának megnyugtató végett a következő közlésére tisztelettel felkérni:

1. Az említett értekezet által kiküldött kettős bíráló bizottság elé került művek bírálatával a tagok idejében készültek el, úgy azonban, hogy az egyes bírálatok összegezése, összefoglalása, a bírálók, az országban szerette lakván, s nézeteiknek egymással való közlésére köteleztetvén, csak június elején volt tisztelettel alúlirott által eszközölhető, ki is azokat még júniusban a tiszt. alelnök úrhoz tettem át további intézkedés végett.

2. Bírálatot összesen három mű: a) Luther Márton életrajza; b) A hit oltára (imák); e kettő egy ugyanazon szerzőtől. c) Imák (mutatvány-töredék).

3. Az a) alatti jelen alakjában nem, — a b) alatt említett kisebb módosítások után ajánlatik a társulatnak kiadásra.

A c) alatti mutatvány tiszt. szerzőjét pedig felkérendőnek vélik a bírálók, hogy teljes művét, mely a töredék után itélve — mesterműnek ígérkezik, mielőbb küldje be.

Bízunk a többit az elnökség bölcsességére!

Miután azonban már kezemben a toll, legyen szabad egyre felhívnom a tiszt. lelkésztársak szíves figyelmét. Ugyancsak a társulat igazg. tanácsának múlt december 2-ki értekezlete új felhívást és kérelmet intézett és bocsátott ki 800-nál több íven az egyházegyetem tekintélyesebb és tehetősebb világi fiaihoz s közelebb az egyes egyházak tiszt. felügyelőihez, járúlnának segélyezve, pártfogolva a társulat céljaihoz. Az eredmény oly megdöbbentő csekélység, hogy a tiszt. pénztárnok úr hivatala — e címen legalább — valóságos sinecura. A szent ügy nevében kérem a tiszt. lelkésztárs urakat, karolják azt fel, a világi urakkal való bizalmas és közvetlen érintkezésök alkalmával, szíveikre kötvén hathatósan a dolgot, hogy az oly nemes tüsszel és lelkesedéssel életnek indult vállalat szégyenteljes hajótörést ne szenvedjen. Áldott legyen minden kéz, mely bár kis mérvben is lendít ezen, édes mindnyájunk szent ügyén! — Budapest, vár, 1886. július 31. Scholz Gusztáv,

társ. ideiglenes titkár.

Kerületi gyűlés. — A dunántúli evang. egyházkerület július-hó 28—29. Kőszeg-városában tartotta évi gyűlését.

A gyűlést gyámintézeti istenitisztelel előzte meg reggel 8 órakor. — Mely alkalommal (Jelen. 3. r. 10. v. alapján) Gyurácz, az ünnepi szónok, e kérdést veti fel: Mi buzdít a gyámintézet fentartására? Felelet 1., A multak emléke; 2. a testvérszeretet parancsolata; 3. az Isten dicsőítése. — A beszéd szép, s a szép beszédet lelkesen adta elő.

Az offertorium eredménye 97 frt 20 kr., felében Bánfalva részesült.

A kerületi gyűlést reggel 9 órakor a püspök nyitja meg. — Mélyreható szavainak összevont tartalma: Dunán-

túl, a haladás útján. — Intézményeink önértéknek gyümölcsei. Szaporítsuk. akkor mondhatjuk: szabadság, te a mienk vagy!

A kerületi felügyelő legszebb „Amen“-t mondott rá, midőn a tanári nyugdíjalapra 200, gyámintézetre 100, bonyhádi algymnáziumra 200, összesen 500 frtot ajánl fel.

A minisiteri leiratok közül fölszólásra szolgált alkalmúl: az állami dotáció ügyében adott minisiteri válasz. — Újabb felírás határozatott.

Az átiratok közül: Vas megye: Szász Károly püspök, pest megyei evang. esperesség, tiszáninneni ref. egyházker. átiratai kiemelendők. Vasvármegye közönsége: dr. Szél Lajos „Életmentés...“-nek tanítását sürgeti a népiskolában; Szász K. a biblia újabb fordítását, hogy készülöben, tudatja; ugyan ő a Németh tábornokféle hagyatékügyben megbízott kiküldését kéri; a pesti esperesség a zsinatra hív fel; a Tiszáninneni ker. a Baldácsy-alapítványnál az ügyész fizetését sokalja.

Szél Lajos könyve kiadatik a népiskolai bizottságunk; Szász Károly átirata örvendetes tudomásul szolgál, — a Németh tábornokféle hagyatékügyben pedig Ostfy Pál megbízottúl kiküldetik; a zsinattartásra vonatkozó indítvány pártolásban részesül; a Baldácsy-alapítvány ügyében tett javaslat „a kiadás a jövedelemmel jobban arányosítottassék“ — elfogadatik. — Ez utóbbinak kapcsán a 2000 frt jutalék elosztási kulcsa megállapítatik: 800 frt a püspöknek, 600 frt épülőben levő szegény egyháznak (minim. 200 frt), 600 frt lelkész-özvegyeknek (minim. 50 frt).

Az egyetemes felügyelő meghívó levele s a püspök évi jelentése után az első napi gyűlés véget ért.

A közébeden a gyámintézetre begyűlt 81 frt 92 kr., melyből 10 frt 20 kr. tőkésítették, 15 nyomtatási költségre, a többit Békás és Varsány kapja.

A délutánt a gyámintézeti gyűlés foglalta el. — 113 folyamodó jelentkezett 43,104 frtnyi adósságot hozva okúl. — A gyámintézet céljára 1302 frt és 20 kr. gyűlt be, több a tavali összeznál. — Az egyetem a gyűjtött összegből 651 frt 10 krt kap, ugyanannyi ithon kiosztatik. A Királyföldy-alapítvány kamatait Mérges kapja. A szeretetadományra Pécs ajánltatik.

Az államsegély kiosztására a gyámint. a proppoziciót megteszi; a gyámintézeti alapszabályokat elfogadja a „nőegyletek“ kivételével. — A nőegyletek más skála alá vonandók — mint a ker. esp. és helyi gyámintézetek, — mert maguk szabják meg céljukat; — Zelenka Pál és báró Radvánszky Béla egyet. gyámint. elnökül választatnak; ker. gyámintézeti elnökre beadott szavazatok megszolanak: Gyurácz, Stettner, Bognár, Kund és Horváth között: általános többség nincs.

(Második nap.) Tanügyi bizottság jegyzőkönyve. — A tárgyalás folyamán fuvarok pótlása czímen állami tanodákban teljesített vallásoktatásért jutalmat kap a kerulettől a pécsi lk. 20 frt, a porrogh sz. királyi lk. 15 frt; — a tanári nyugdíjalapnál fölemlíti, hogy a tőke, mely ez éven 4995 frttal szaporodott = 55,050 frt; — egyéb tanügyi határozatok: a nyugdíjak elkönnyvelendők; Stropm tanár fizetése rendszeresítették, a gyakorló iskola vezetőjének fizetése 200 frttal emelkedik; a képesítő osztályjegyek a t. képezdében is 4-ről 5-re emeltetnek; — a gyülekezetek jelentkezésére a tanítókat a püspök helyezi

el; a latin hetiórák száma F.-Lövön egygyel leszállittatik.

Biztosítás ügy. A kerület újabb 10 évre tűzkár-biztosítást pályázat útján eszközi.

Pénz- és gyámolda ügy 40 év óta 240,000 frtot fizetett ki gyámdíj fejében. A gyámolda tőkéje 110,000. Az eddig fizetett 8 s 7% újabb kölcsön elhelyezéseknél 6%-ra leszállittatik; fennmaradt tőkék „papirok“ helyett takarékpénztárba helyezendők, az év utolsó napjáig nem fizetők, később teljesített hátralékfizetéseknél egész évi kamattal rovatnak meg. A soproni egyház utasittatik, hogy az általa a kezelt s a főtanodát érdeklő pénzekekről (minő a Glosius-Artner Sarolta-féle is) évről évre nyújtson be részletes jelentést.

Tápintézet: 213 tanulót látott el reggeli, ebéd, vacsorával; egy ifju ellátása 43 frt 50 krba került.

Missió ügy: A jelentések a slavoniai missióügyben élénk eszmecserére adtak alkalmat. Konstatáltatott, hogy egymagunkban elégtelenek vagyunk jelentékeny, rendszeres misszió folytatására, — azért is az egyetemes egyház figyelme e célra ismételten felhivandó. *Bognár Endre.*

**Lelkészi jubileum.** — Kövi egyház lelkésze nt. Bradofka Károly, julius 7-én ünnepelte családi körben lelkészkedésének ötven éves jubileumát. E nap lévén azon fontos időnek határnapja, melyen ötven év előtt egyházába beigattatott, szeretettel hívá meg gyónó testvéreit kedves házához, kik a meghívásnak örömet engedtek. Gyermekei, unokái s nagyszámú rokonai környezték a jubilanst s fejezték ki szerencse kívánataikat a 75 éves gondos atya s szerető rokon előtt, úgyszintén az egyház presbiteriuma is üdvözlé ily hosszú idő alatt vészes és szerencsés napokban egyaránt hű lelki-pásztorát.

Az üdvözetekre az ősz, de erőteljes férfiú meghatóan, találóan válaszolt.

Ezek után a gyónó testvéreknek maga osztotta ki az úrvacsoráját. Beszédében visszapillantást vetve gazdag tapasztalataira apostoli hévvel hívott fel, hogy vegyük fel Istennek minden fegyverét, mert csak így leszünk erősek ellenállani a mai veszedelmes idő egyháziatlan valláserkölcsi életünket aláásni törekvő áramlatának.

Lelkileg megerősödvén, bevonultunk a tágas s ez alkalomra valóságos gyönyörű teremé varázsolt lelkészcsürbe, hogy a gazdag asztaloknál helyet foglaljunk. A jubilanst lelkésztársai vették közbe úgy, hogy saját arczképe — melynek egyik oldalán zöld levelekkel ügyesen hímzett 1836., a másikán 1886-dik évszám volt látható, éppen háta mögé került.

Szép toasztok özöne fűszerezte az amúgy is izletes ebédet, a lelkes zenészek pedig minden felharsanó éljent akkordokba szedett hangos tetszés nyilatkozatukkal kísérek.

Legelső felköszöntőt maga a jubiláló mondta a királyra s felséges családjára, azután a főesperes nt. Terray Gyula üdvözölte az esperesség nevében, felolvastatott a távollevő esp.-felügyelő Szent-Iványi Árpád úr és Bachát Dániel pesti főesperes üdvkivánata.

Ezek után felemelkedik a jubilans balján ülő tisztalak, a már 88 év felé közeledő szirki lelkész nt. Dobsinszky Pál, kezében tartva egy díszes serleget, mit a jubilansnak gyónó lelkésztársai ez alkalomra ajándékoztak,

üritvén azt az őszintén szeretett ez öröm-napot erőben megért kartárs egészségére.

A serleg így folytatván útját körbe, annak tartalma sok lelkes toasztnak lett forrásává. Az ünnepély koronája volt a reggelig vig hangulatban lefolyt kedélyes táncmulatság.

Szívünk mélyéből kívánjuk, hogy egyháza kormányzásában ötven éven keresztül fáradhatlan munkásságot kifejtett lelkész élte alkonyát ép erő, öröm s meglegeedésben tölthesse!

H—y.

## KÜLFÖLD.

**Angolország.** — Victoria királynő rendeletére és személyes jelenlétében július-hó 1-én London és Windsor közt fekvő Egham városkában nyitott meg egy új tanintézet, melyben 250—400 leány egyetemi tanításban fog részesíttetni. A tanítás kizárólag nőkre lesz bízva. Az óriási épületben ezernél több szoba van, azonkívül igen csinos házi templom, dúsan felszerelt könyvtár, fényes képtár stb. — A költségek megközelítik az 1 millió sterlinget. Az eszme Hollowaystól származik, — a miért is az intézet „Royal Holloway College” nevével viseli. A jövő fogja bizonyítani, hogy a nagyszerű gondolat gyakorlatilag kivihető-e.

**Oroszország balti tartományainak protestansai** évszázadok óta törvényesen elismerve, jelenleg a görög-katolikus államegyház alig elviselhető zaklatásai alatt szenvednek. A protestáns egyházba való áttérés vagy visszatérés törvényileg tilos; intések és tanítások a szószékekről megfenyítettnek; oltalomért való folyamodványok nem találnak meghallgatást; vegyes házasságokból származó gyermekek kivétel nélkül az orosz egyházba veendőek fel, úgy hogy a prot. egyház alig mondható túrtnek. Hatvan lelkész a törvénytörés előtt áll, Brandt lelkész mint elítélt Smolenszkben dolgozik napszámban 20 fillérenyi díj mellett. A dorpatí egyetem Rigába helyeztetik át. — A népiskolának átalakítása után a balti tanítóképző befog záratni. A polangi orosz progymnasium 12,000 rubelre előirányzott költségvetésének fedezésére, a mittauai német gymnasiumnak segélyül adott 5700 rubel fog fordíttatni. — Raska theol. hallgatónak az orosz egyház kebelébe való betérése a hivatalos lapban közöltetett. — De még a törvénytörés ki rendezés is a ruszifikálás szolgálatába vonatott. A törvénytörés eljárás átalakítását célzó intézkedések között főhelyet foglal a „Procurator”-i intézvény. E procuratorok tág jogkörrel vannak felruházva és e hivatal oroszok kezébe tétetik, kiket ezentúl közvetlenül a kormány nevez ki. — Vladimir nagyherceg a dorpatí egyetem, nemesség és város tisztelő képviselői előtt kijelentette, hogy a kelet-nengeri tartományoknak Oroszországgal való egyesítésére irányzott törekvések a császár akaratából származnak, ki e tartományokat az orosz népesaláddal szorosabban akarja egyesíteni. — A németországi evangélikusok konferenciáján, egyletekben szóval és írásban pártul fogják elnyomott faj- és vallásbeli rokonaikat. — Az evangélikus egyesület összes ágai segítségre hívják fel a testvéreket. — Szent Oroszország! A nagy Szlávia reménye, támasza! a milyen nagy tömeg, oly törpe a kulturnépek sorában. — Hol a lelkiismeret szabadsága ellen küzdenek, ott a nihilizmus tenyész!

**Norvégia** — jelenleg az egyedüli ország Európában hol a küteg (bélpoklosság) még el van terjedve. Az országban közel 2000 küteges van, és ezeknek majdnem fele nyilvános ápoló intézetekben van elhelyezve. Daczára annak, hogy az állam minden szükséges intézkedésekről gondoskodik, a betegek száma nem igen fogyott. Jelenleg három menhely kütegesek számára áll fenn, melyben 800 beteg elhelyezhető. De magában az országban sokkal több küteges van, mert a norvég a szabad mozgás barátja, és ezért sok beteg meggyógyulása előtt megszökik a menhelyből. A kütegesek 40 százaléka túléli az ötvenedik életévet, teljes gyógyulás igen ritka és ez esetben a szegények csak romok. A christianiai diakonisz-intézetben utolsó időben szintén tétettek kísérletek a kütegesek ápolásában, de kevés év múlva félben kellett hagyni, részint a túlságos költségek, részint személyes erők hiánya miatt.

## VEGYESEK.

— **Lapunk érdekében!** Tisztelt olvasóink közül mindazok, kik hátralékban vannak, kötelezettségöknek megfelelni s kik a lapot továbbra is járattani óhajtják vagy előfizetéseiket vagy legalább megrendeléseiket beküldeni sziveskedjenek. — Fölösleges számok nyomtatását sem a lap anyagi állása, sem saját erszényünk meg nem engedi.

Társult olvasók az eddigi czim alatt rendeljék meg a lapot.

A lelkési értekezletekről, esperességi és kerületi közgyűlésekről szerkesztett indósitások küldendők.

Szellemi és anyagi támogatást kér

a szerkesztő-kiadó.

— **A magyarhoni ág. hitv. egyetemes theol. akademián** Pozsonyban az alap- és szakvizsgák, valamint a kolloquiumok szeptember-hava elsejétől kezdve tartatnak. A rendes beiratások augusztus-hava 30-án és 31-én, szeptember-hava 2-án és 4-én a délutáni órákban folynak. **Igazgató.**

— **A soproni ev. tanítóképző-intézet** első évfolyamába oly ág. hitv. evang. növendékek vétetnek fel, kik 15-ik életévüket már betöltötték s a gymnasium, reál- vagy polg. iskola 4 alsó osztályát feddhetetlen magaviselet mellett, kellő sikerrel elvégezték. A felvétel iránti megkeresések, ellátva a szükséges iskolai s orvosi bizonyítvánnyal alulírott képezdei igazgatósághoz intézendők. Az évi járandóságok, melyek félvétenként előre fizetendők, a következők: 20 frt lakbér, 3 frt testgyakorlati, 1 frt orvosi s 1 frt orgonadíj. A tápintézeti díj egész évre 40 frt, mérsékeltbb díjak, 10—10 helylyel, melyek iránt folyamodás útján a tápintézeti bizottság intézkedik: 35, 25 s 15 forint; hét növendék teljesen ingyen ellátásban részesül. — Sopron, 1886. aug. 4. *Kapi Gyula*, ev. tanítóképezdei igazgató.

— **A gömöri esperesség** július 28-kán tartotta évi közgyűlést Csetneken. Ez alkalommal igtattattak be, az újonnan választott tisztviselők. Nsg. Szent-Iványi a rapád felügyelő úr úgynevezett domesztikális pénztár alapjára 100 frt, esperességi nyugdíjintézet javára szintén 100 frtot volt kegyes adományozni. Nt. Terray Gyula főesperes a domesztika alapjához hasonlóképp 100 frttal járult. E számok beszélnek új elnökségünk egyházszeretetről, áldja meg érte az ég lelki s testi legjobb áldásával! Ebéd alatt előbb említett új alapra 18 frt 78 kr., Luthertársaságra szinte annyi gyűjtetett.

— **A VI szabad kir. városi esperesség** f. évi közgyűlését Bártfán jul. 29-én tartotta. — Az egyetemes gyámintézet világi elnökévé br. Radvánszky Béla, — egyházi elnökévé Zelenka Pál urakat jelölte ki.

— A pozsony megyei esperesség folyó évi közgyűlését augusztus-hó 12-én ugyan, de közbejött akadályok miatt nem Grinádón, hanem Pozsonyban a lyceumi könyvtár termében fogja tartatni.

— A pozsonyvárosi esperesség f. hó 10-én d. e. 10 óra-  
kor tartja közgyűlését, ismételve egyhangulag felügyelővé megválasztott ns. Mossóczy Lajos úr és Trsztyénszky Ferencz esperes elnöklete alatt. — Az esperességi tisztikar megválasztása, a bizottságnak szervezés mellett a kerületi gyűlési összehívóban jelzett ügyek megvitatása lesznek a gyűlés tárgyai.

— Az erdélyi evang. magyar esperesség. — A nagy-szebeni ágost. hitv. evang. ker. főkonzisztorium a lefolyt napokban tartott ülésében tárgyalta a magyar esperesség átíratát, melyben az egyes községek elbocsátása és az esperesség elismerése tárgyában — mint „Brassó“ írja — a konzisztorium összes kérvényezett egyházakat elbocsátotta főnhatósága alól s elismerte az esperességet. — Csak a brassói magyar evang. egyházra nézve tett kivételt, — amely mint leányegyház nem volt és nincs is feljogosítva, határozatot anyaegyháza hozzájárulása nélkül hozni. Így tehát azt szeretnék a szászok, — hogy a brassói magyar gyülekezet ezentúl is a szász kötelékben maradjon. Lám, mily nagy szeretet!! — Hiszszük, hogy úgy a brassói gyülekezet kitartása, mint a tiszai kerület erélye módot fog találni, hogy e kisdéd sereget a szász konzisztoriumnak egész a fojtogatásig ölelő karjaiból kiszabadítsa.

— Bizalmas kérdések. — Mi teendője az evang. lelkésznek a következő esetekben:

1. A férj házasságra lép B. nővel. A férj 1862-ben meghalt. özvegye (B.) 1872-ben fiút szül: szabad-e ezt a fiút az A. férj nevében beírni az anyakönyvbe? vagyis: a fiú, kinek nevét viselendő: az A. férjét vagy csak a B. nőt?
2. C. leány házassága előtt szült gyermeket. Később D. férfiúhoz megy, a ki azonban nem a törvénytelen gyermek természetes atyja. Kérdés, a megkötött házasság egyszerű ténye által e törvénytelen gyermek törvényesítettnek tekintendő-e? Vagy mi más eljárás szükséges itt?
3. E. férj elveszi az F. nőt, de önként elválván egymástól — nem bírói végzés folytán — külsőleg a törvény előtt ugyan házasoknak tekintendők. Kérdés, ha az F. nő törvényes férje mellőzésével, gyermeknek anyjává lett ezen idő alatt: ezen gyermeket csakugyan kell-e törvényes születésűnek az E. férj nevére az anyakönyvbe beírni? vagy ha nem, minő eljárást kell itt követni?

Általában, minő magyarországi törvények és rendeletek tartandók ezen felsorolt esetekben szem előtt? — Szives felvilágosítást kér a testvérektől Warkoweil K., ev. lelk.

Más lelkésztársunk pedig következő kérdésekkel fordul a testvérekhez:

1. Az Amerikában illetékes lelkész előtt kötött házasságból származó gyermekek visszatérve törvényes vagy törvénytelennek irandók-e?
2. Ha evang. vallású nő Amerikában kötött házassága alkalmával kath. vallásra tér s életben lévő férjét hátrahagyva visszaszármaszik; és itt a természetes időn belül gyermeket szül s azt az evang. lelkész által kívánja megkereszteltetni, habár az illető lelkésznek biztos tudomása van arról, hogy az illető Amerikában áttért, milyen vallásúnak irandó a gyermek s mily vallásúnak tekintendő az anya?
3. Ha egy házasság nő — törvényes férjének Amerikában való tartózkodása alatt itthon gyermeket szül, pl. egy-két év eltelté után, tehát kizárva, hogy férjével érintkezhetett volna, — törvényes vagy törvénytelennek irandó-e a gyermek?

Miután egyházmegyénkben a kivándorlás folytán ily esetek mindennaposak s a büntető törvénykönyv a lelké-

szekre ily esetek hibás bejegyzése miatt szigorú büntetéseket szab, kívánatos megvilágítani, hogy az Amerikában lelkész által végzett cselekmény törvény és jogerejűnek tekintendő-e Magyarhonban vagy sem?

## PÁLYÁZAT.

A pozsonyi ág. hitv. evang. lyceumban egy a magyar, és német nyelv tanításával egybekötött tanári állomás, rendes tanárral betöltendő. A megválasztott, ki egyszer-mind a tanári nyugdíjintézetbe belépni köteles, évi jövedelme 1050 frt és tandíjosztalék. Pályázhatnak ág. hitv. ev. tankepesített egyének. A megválasztott az 1886/7-dik tanév elején tartozik állását elfoglalni. A kellően felszerelt folyamodványok 1886. évi augusztus hó 15-ig a lyceumi igazgatósághoz beküldendők.

Pozsonyban, 1886. évi augusztus hó 1-én.

dr. Samarjay Károly,

a pozsonyi ág hitv. ev. egyházközség felügyelője.

## HIRDETÉS.

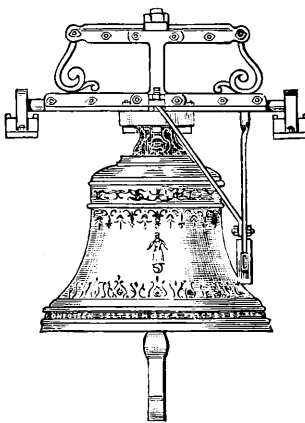
### SELTENHOFER FRIGYES FIAL, SOPRONBAN,

ajánlják a t. hitközségeknek, hazánknak leghirebb, jól berendezett

### HARANGÖNTŐDÉJÜKET,

mely már 1816. év óta áll fenn s az ország minden részeibe sok száz harangokat szállított.

**Harangjaink** csak a legfinomabb ércből készülnek s tiszta csengő hangjukkal valamint csinos külső alakjukkal minden más öntődéből származó harangot felülmulnak.



Az 1885. évi budapesti országos kiállításon kitüntetve lettünk: a koronás aranyéremkereszttel; a nagy díszoklevéllel s a nagy kiállítási éremmel.

Öt évi kezesség — Előnyös részlettelés.  
Együttal a t. községeket, tűzoltó egyleteket s a t. közönséget figyelmeztetjük: legjobbnemű feokszereinkre, mindennemű tűzoltó szerelvényeinkre s kitűnő szerkezeti készítményeinkre.  
Legújabb szabadalmak: —

Figyelmeztetjük a közönséget legújabb szabadalmazott harangszerelevényeinkre, mely mellett súlyos harangok könnyen huzhatók s a toronyt nem ingatják, ajánljuk a régi harangokat ily szerkezetre átalakítani; **kovácsolt vasból készült harang-állványainkra**, melyek örök tartóssággal bírnak s teljesen tűzmentesek.

Költségvetésekkel, rajzokkal s bármely felvilágosításokkal azonnal szolgálunk ingyen s bérmentesen.